

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Prev 108/08
01.04.2008. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Slobodana Spasića, Nikole Stanojevića, Mihaila Rulića i Snežane Andrejević, članova veća, u parnici tužioca "AA", čiji je punomoćnik AB advokat, protiv tuženog Republika Srbija, Ministarstvo odbrane sa sedištem u Beogradu, koga zastupa Direkcija za imovinsko-pravne poslove Odsek u Nišu, radi duga, odlučujući o reviziji tuženog, izjavljenoj protiv presude Višeg trgovinskog suda Pž.br. 9819/06 od 20.12.2007. godine, u sednici veća održanoj dana 01.04.2008. godine, doneo je

P R E S U D U

USVAJA SE revizija tuženog Republika Srbija, Ministarstvo odbrane sa sedištem u Beogradu, i PREINAČUJU presuda Višeg trgovinskog suda Pž.br. 9819/06 od 20.12.2007. godine u stavu dva izreke i presuda Trgovinskog suda u Nišu, P.broj 580/06 od 25.09.2006. godine u stavu jedan izreke tako što se ODBIJA kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca "AA" za obavezivanje tuženog na isplatu iznosa od 6.790.372,40 dinara, sa kamatom po Zakonu o visini stope zatezne kamate počev od 20.12.2004. godine pa do konačne isplate kao i za naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 553.003,00 dinara.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Trgovinskog suda u Nišu, P.broj 580/06 od 25.09.2006. godine u stavu jedan izreke obavezan je tuženi da tužiocu isplati iznos od 6.790.372,40 dinara sa kamatom po Zakonu o visini stope zatezne kamate počev od 20.12.2004. godine pa do konačne isplate kao i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 553.003,00 dinara. Stavom dva izreke odbijen je tužbeni zahtev za iznos od 1.131.728,00 dinara sa kamatom po Zakonu o visini stope zatezne kamate počev od 18.12.2004. godine pa do isplate, kao i za kamatu po Zakonu o visini stope zatezne kamate na iznos od 6.790.372,40 dinara počev od 18.12.2004.godine pa do 20.12.2004. godine. Stavom tri izreke odbijen je zahtev tužioca za nadoknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 107.520,00 dinara.

Presudom Višeg trgovinskog suda Pž.br. 9819/06 od 20.12.2007. godine u stavu jedan izreke odbačena je žalba tuženog izjavljena protiv stava dva i tri izreke prvostepene presude kao nedozvoljena. Stavom dva izreke odbijena je žalba tuženog kao neosnovana i potvrđena je prvostepena presuda Trgovinskog suda u Nišu, u stavu prvom izreke. Stavom tri izreke odbijen je zahtev tužioca za nadoknadu troškova drugostepenog postupka.

Protiv pravosnažne drugostepene presude blagovremenu i dozvoljenu reviziju izjavio je tuženi pobijajući je u delu kojim je pravosnažno obavezan da tužiocu isplati iznos od 6.790.372,40 dinara sa SPP kao i u delu odluke o troškovima postupka, a zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava. Troškove tokom postupka nije opredelio, a troškove revizijskog postupka nije tražio ni opredelio.

Ispitujući pravosnažnu drugostepenu presudu u pobijanom delu u smislu člana 399. Zakona o parničnom postupku Vrhovni sud Srbije je našao da je revizija tuženog osnovana.

U provedenom postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361.stav 2. tačka 9. ZPP, na koju se u revizijskom postupku pazi po službenoj dužnosti. Nije učinjena ni bitna povreda iz člana 361.stav 2. tačka 12. ZPP, na koju se ukazuje revizijom jer pobijana presuda nema nedostataka zbog kojih ne bi mogla biti ispitana.

Međutim, osnovan je navod revizije o pogrešnoj primeni materijalnog prava zbog čega su nižestepene presude u usvajajućem delu tužbenog zahteva kao i u delu odluke o troškovima postupka preinačene, odbijanjem zahteva.

U toku prvostepenog postupka je utvrđeno da je tužilac 15.03.1999. godine predao tuženom na raspolaganje i korišćenje, a shodno Uredbi o organizovanju i izvršavanju materijalne obaveze, teretno vozilo marke aa, dozvoljene nosivosti 4.000,00 kilograma, kao i da tuženi predmetno vozilo nije vratio tužiocu, ali da je na povraćaj vozila obavezan presudom P. broj 1254/04 od 14.02.2005. godine. Istom presudom tuženi je obavezan da tužiocu isplati iznos od 28.644,00 dinara sa kamatom počev od 07.10.2004. godine na ime naknade za korišćenje vozila za period od 15.03. do 25.04.1999. godine, kao i iznos od 606.715,00 dinara sa kamatom počev od 07.09.2004. godine do isplate na ime naknade za korišćenje vozila za period od 26.04.1999.godine do 10.03.2001. godine. Predmet tužbenog zahteva o kome je odlučivano pobijanom presudom je naknada za korišćenje vozila za period od 10.03.2001. godine do 17.12.2004.godine. Primenjujući Uredbu o organizovanju i izvršavanju materijalne obaveze ("Službeni list SRJ" broj 9/01) i tarifu koja je sastavni deo Uredbe pri čemu je obračun vršen primenom dnevnog iznosa od 36% od prosečne neto zarade po zaposlenom u privredi Republike utvrđeno je da naknada za utuženi period iznosi 6 790 372 40 dinara za koji iznos je usvojen tužbeni zahtev sa

uvraćeno je da naknada za uzetom period iznosi 6.790.372,40 dinara za koji iznos je usvojen tužbeni zahtev sa kamatom od 20.12.2004. godine do isplate.

Prema Uredbi o organizovanju i izvršavanju materijalne obaveze ("Službeni list SRJ" broj 36 od 24.jula 1998. godine), donetoj na osnovu člana 30. i 39. Zakona o odbrani uređeno je organizovanje i izvršavanje materijalne obaveze građana, preduzeća i drugih pravnih lica za vreme ratnog stanja, neposredne ratne opasnosti ili vanrednog stanja dok to stanje traje. U skladu sa navedenom Uredbom po pozivu za izvršavanje materijalne obaveze za Vojsku Jugoslavije tužilac je predao predmetno vozilo dana 15.03.1999. godine. U smislu člana 19. iste Uredbe, vlasniku stvari pripada naknada u skladu sa tarifom za određivanje naknade koja je sastavni deo Uredbe. Na osnovu Uredbe o izmenama i dopunama Uredbe o organizovanju i izvršavanju materijalne obaveze od 25.04.1999. godine koja je stupila na snagu narednog dana od dana objavljivanja vlasniku stvari pripada naknada u visini amortizacije. Navedene naknade tužiocu su dosuđene pravosnažnom presudom P. broj 1245/04 od 14.02.2005. godine. Uredbom o izmenama i dopunama Uredbe o organizovanju i izvršavanju materijalne obaveze od 02.03.2001.godine prošireno je dejstvo Uredbe i za period mira i izmenjen član 19. Uredbe po kojoj vlasniku stvari pripada naknada određena tarifom za određivanje naknada za korišćenje popisanih stvari za potrebe Vojske i druge potrebe odbrane zemlje koja je sastavni deo Uredbe.

Nije sporno da u smislu člana 20. Uredbe vlasniku u stvari pripada pravo na naknadu od dana oduzimanja do dana vraćanja stvari. Pravna priroda naknade iz Uredbe je naknada štete za period korišćenja stvari. U smislu člana 194. Zakona o Vojsci Jugoslavije o zahtevu za naknadu štetu odlučuje po tužbi nadležni sud, ali je oštećeni pre nego što protiv države podnese tužbu dužan da nadležnom Vojnom pravobranilaštvu postavi zahtev za obeštećenje van spora te ako zahtev ne bude usvojen u celini ili se o njemu ne donese odluka u roku od 3 meseca od dana podnošenja, oštećeni može podići tužbu kod nadležnog suda. U konkretnom slučaju tužilac je istoga dana podneo pismeni zahtev tuženom za povraćaj vozila i obeštećenje van spora kao i tužbu Trgovinskom sudu u Nišu i to dana 07.09.2004. godine.

Predmet tužbenog zahteva je obligaciono pravni zahtev za naknadu štete proistekle korišćenjem vozila tužioca od strane tužene. Na obligaciono pravne odnose u smislu člana 23. Zakona o obligacionim odnosima kojima se uređuju drugim zakonom primenjuju se odredbe ovog zakona u pitanjima koji nisu uređena tim zakonom. Zakonom o obligacionim odnosima u članu 13. propisana je zabrana vršenja prava iz obligacionih odnosa protivno cilju zbog koga je ono zakonom ustanovljeno ili priznato. Građanska subjektivna prava su data subjektima da ih vrše. U njihovom vršenju, kada se pravo stavi u pokret, kada subjekt usklađuje svoja ponašanja sa sadržinom svog prava, stvarajući objektivnu pravnu situaciju, može da dođe do toga da se njegovo spoljno formalno ponašanje pokriva sadržajem njegovog subjektivnog prava, a da se ono u suštini koristi u cilju koji je protivan nameni koji je pravni poredak imao u vidu kada je priznao subjektivno pravo pojedinca. U konkretnom slučaju tužiocu je priznato subjektivno pravo na naknadu za korišćenje njegovog vozila od strane tužene. Cilj ove naknade je da se vlasnik stvari obešteti kako u pogledu stvarne štete, amortizacije vozila, tako i u pogledu izgubljene dobiti za period nekorišćenja vozila. Zakon je takođe ustanovio pravo i obavezu vlasnika stvari da od tuženog zahteva povraćaj vozila i obeštećenje van spora. Cilj ustanovljenja subjektivnog prava na naknadu nije da se ona proteže u nedogled. Oklevanje u ostvarenju pravnih ovlašćenja protivreči savesnosti i poštenju i predstavlja akt zloupotrebe prava, iako ovo ostvarenje prava formalno nije u protivrečnosti sa zakonom. U konkretnom slučaju tužilac je imao pravo da od tuženog po prestanku ratnih dejstava zatraži povraćaj vozila i naknadu prema Uredbi. Tužilac je to mogao učiniti 2000. i 2001. godine, ali se tužilac sa zahtevom za povraćaj vozila i naknadu obratio tuženom pismenim putem 07.09.2004. godine istovremeno kada je i podneo tužbu nadležnom sudu. Ovakvo ponašanje tužioca, oklevanje u ostvarenju svoga prava, protivno je savesnosti i poštenju i vodi pribavljanju nesrazmerne imovinske koristi imajući u vidu da je predmetno vozilo koje je tužilac predao tuženom na dan predaje bilo staro oko 8 godina, da je do podnošenja zahteva za njegovo vraćanje i naknadu za korišćenje isto bilo staro preko 13 godina, te imajući u vidu godišnju amortizaciju teretnih vozila od 20% dosuđivanjem iznosa naknade od 6.790.372,40 dinara sa kamatom od 20.12.2004. godine tužilac bi pribavio nesrazmernu korist u odnosu na vrednost samog vozila i mogućnost njegove eksploatacije u periodu za koji naknadu traži. Za zloupotrebu u vršenju prava karakteristično je odsustvo srazmernosti, interesa, odnosno biranje takvog načina vršenja prava koje drugoj strani nanosi nesrazmernu štetu. U konkretnom slučaju po oceni Vrhovnog suda Srbije radi se o zloupotrebi prava na strani tužioca koja ne uživa pravnu zaštitu.

Sa svega izloženog, na osnovu člana 407.stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća-sudija,

Stojan Jokić, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

vg